

*Н. О. Васюк,
к. держ. упр., провідний науковий співробітник відділу європейської інтеграції
та адаптації зарубіжного досвіду, Інститут проблем державного управління
та місцевого самоврядування НАДУ при Президентіві України*

УКРАЇНА — ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

N. Vasiuk,
candidate of science in Public Administration, Leading Scientific employee Institute of Public Administration and
Local Government National Academy of Public Administration the President of Ukraine

UKRAINE — EUROPEAN UNION: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

У статті проаналізовані євроінтеграційні процеси в Україні на сучасному етапі, визначено основні проблемні питання на шляху до інтеграції України в ЄС та подано основні напрями розвитку для вирішення цих проблем.

Analyzes the process of European integration in Ukraine identified the major issues on the way to Ukraine's integration into the EU and the main directions of development to address these issues in the article.

Ключові слова: Європейський Союз, євроінтеграція, євроінтеграційні процеси в Україні, Угода про асоціацію, адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу, європейські цінності.

Key words: European Union, European integration, processes of European integration in Ukraine, Association Agreement, adaptation of Ukraine's legislation to EU, European Identity.

"Європейський Союз є першою спробою організації континенту на засадах рівності, шанування національних ідентичностей та справедливості".

Вацлав Гавел, лютий 2001 року.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З моменту набуття Україною незалежності у 1991 році Європейський Союз (далі — ЄС) та Україна динамічно розвивають відносини один з одним.

Україна — це держава, яка є пріоритетним партнером ЄС у рамках European Neighbourhood Policy (Європейської політики сусідства (ЄПС)) та Східного партнерства. Правові засади відносин ЄС — Україна ґрунтуються на Partnership and Cooperation Agreement (РСА) (Угоді про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (УПС)). Амбіції ЄС та України щодо посилення відносин один з одним створили можливість вийти за межі співпраці й сягнути поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва [1].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми євроінтеграційних процесів досліджуються у працях Е. Афоніна, В. Вандишева, В. Воронкової, Т. Воропай, А. Гальчинського, М. Головатого, В. Горбуліна, І. Грицяка, О. Зернецької, М. Кордона, В. Крисаченка, Л. Нагорної, Ю. Павленка, Ю. Пахомова, С. Пирожкова, О. Соскіна, Є. Тихомирової, Г. Щокіна та ін.

Дослідженню питань державної політики щодо європейських інтеграційних процесів, визначенню їх впливів

на українське суспільство, розвитку громадянського суспільства в Україні тощо присвячені роботи В. Баркова, В. Горбатенко, О. Дергачова, А. Кудряченко, В. Мармозова, Г. Немирі, А. Пойченко, Г. Щедрової, В.О. Чалого та ін.

Сучасні реалії євроінтеграційних процесів в Україні спричиняють необхідність у додаткових наукових дослідженнях.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Проаналізувати процес інтеграції України до ЄС та визначити перспективи розвитку на сучасному етапі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У березні 2007 року почалися перемовини щодо нової Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, які завершилися у грудні 2011 року, що передбачає політичну асоціацію та економічну інтеграцію України з ЄС. 10 грудня 2012 року Рада Європейського Союзу підтвердила намір ЄС підписати Угоду про Асоціацію, як тільки українська влада продемонструє рішучі дії та реальний прогрес у трьох важливих сферах: правові реформи, питання пов'язані з виборами, а також політично вмотивоване правосуддя.

Оскільки перемовини з приводу Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та її ратифікація потребують певного часу для вступу Угоди в дію, було прийнято Порядок денний асоціації Україна — ЄС, який затверджено в Люксембурзі 24 червня 2013 року Радою з питань співробітництва між ЄС та Україною.

Порядок денний асоціації Україна — ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію визначає пріоритети дій стосовно політичного діалогу (демократія, верховенство права, дотримання прав людини і основних свобод; боротьба з корупцією; зовнішня політика та політика безпеки; Міжнародний Кримінальний Суд); співробітництва з питань юстиції, свободи та безпеки; економічного співробітництва; торгівлі та питань, пов'язаних з торгівлею; співробітництва у сфері енергетики, включаючи ядерні питання; інших сфер співробітництва.

Ключовим питанням порядку денного відносин Україна — ЄС залишається переговорний процес стосовно підписання Угоди. Враховуючи особливості цієї Угоди з точки зору політичної асоціації та інтеграції європейського та українського ринків, її підписання має важливе політичне значення, оскільки воно означатиме свідомий вибір української влади на користь розвитку України в рамках європейської цивілізаційної моделі [2].

21 березня 2014 року в Брюсселі (Бельгія) підписано політичну частину угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом, в яку увійшли Преамбули, Стаття 1, Заголовків I (Загальні принципи), II (Політичний діалог і реформи, політична асоціація, співпраця і зближення у зовнішній та безпековій політиках) та VII (Інституційні, загальні та заключні положення) [3].

За останнє десятиліття проводилося лише два значних соціопитування в ЄС щодо України. Так, у 2005 році TNS Sofres провела опитування в шести найбільших країнах Євросоюзу. Результати: 55% виборців у країнах-членах ЄС хотіли би Україну частиною цього об'єднання. Водночас до приєднання Туреччини прихильно ставилося лише 45% опитаних [4].

Друге опитування було здійснено в грудні 2013 року німецьким телеканалом ARD. Відповідно до його результатів більшість німців висловилися за вступ України до ЄС — понад 60%. Розділилися лише думки щодо строків такого членства. Так, 40% висловлюються за приєднання впродовж найближчих десяти років, а 24% опитаних бачать вступ України до ЄС протягом наступних 10—20 років, ще 9% вважають, що має пройти щонайменше 20 або більше років. Лише 20% опитаних не бачать України у складі ЄС [5].

Загальнонаціональні опитування населення України були проведені у червні 2006, грудні 2008, грудні 2009 та грудні 2011 рр. Фондом "Демократичні ініціативи" та організацією Ukrainian Sociology Service. Щоразу було опитано близько 2 000 респондентів за вибіркою, що представляє доросле населення України (старші 18 років) за такими показниками як вік, стать, рівень освіти, регіон проживання та тип населеного пункту [6].

З 17 по 22 травня 2013 року Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва і соціологічною службою Центру Разумкова проведено соціологічне дослідження "Ставлення громадськості до євроінтеграції", в якому взяло участь 2010 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України [7].

Результати соціологічного опитування свідчать, що вступ до ЄС має бути основним інтеграційним напрямом

України — так вважає 42% населення. За вступ до Митного союзу (далі — МС) виступає 31%, ще 13,5% вважає, що Україні не варто приєднуватися ані до ЄС, ані до МС.

У ставленні до бажаного інтеграційного напрямку України спостерігаються значні вікові відмінності. Серед молоді (18—29 років) явно переважає орієнтація на вступ до ЄС — 54%, і найменше прихильників вступу до Митного союзу — 19%. У той же час серед громадян віком 60 років і старше переважає підтримка вступу до МС з Росією, Білоруссю і Казахстаном (45%) та найменше тих, хто підтримує вступ до ЄС (30%).

Існують суттєві регіональні відмінності у підтримці певного інтеграційного напрямку. Так, вступ до ЄС найбільше підтримують на Заході (72% населення регіону) та в Центрі України (49%). На Сході та Півдні України традиційно переважають прихильники вступу до МС (50% та 39,5% відповідно). Найбільше невизначених із відповіддю — на Сході України: 15,5%.

Найбільше вступ до ЄС підтримують виборці ВО "Свобода" (71%), партії УДАР (69,5%) та ВО "Батьківщина" (64%). Вступ до МС як основний інтеграційний напрям найбільше підтримують виборці КПУ (79,5%) та Партії регіонів (57%).

Європейцями себе вважає тільки 34% українських громадян, натомість 55% себе європейцями не вважає. Втім, якщо порівняти з опитуванням 2008 року, є позитивна динаміка: кількість українців, які вважають себе європейцями, зросла на 9%, а тих, хто не вважає, навпаки, зменшилась на 15% (з 70% до 55%).

Найбільше тих, хто вважає себе європейцями, — серед молоді віком від 18 до 29 років: 43%. А тих, хто не вважає себе європейцями, найбільше в найстаршому поколінні — 62%. У регіональному розрізі основна частина тих, хто вважає себе європейцями, — представники Західного регіону (50%), а тих, хто не вважає себе європейцями, найбільше на Сході України (62%).

В електоральному плані найбільше тих, хто вважає себе європейцем, серед виборців ВО "Свобода" (51%) та партії УДАР (44,5%).

Для того, щоб відчувати себе європейцем, абсолютній більшості громадян необхідний певний рівень матеріального добробуту (59%). Інші чинники пов'язані з дотриманням демократичних цінностей і стандартів: 40,5% вважає необхідним відчуття захищеності законом, 32% — повагу до цінностей демократії та прав людини. Для 24,5% українців, щоб відчувати себе європейцями, необхідно мати можливість без віз їздити до європейських країн.

Певний рівень матеріального добробуту як необхідний чинник для відчуття себе європейцем у всіх вікових групах та регіонах згадується найчастіше.

Повагу до цінностей демократії та прав людини частіше називають громадяни віком від 30 до 49 років. У регіональному розрізі повагу до цінностей демократії як необхідний чинник для відчуття себе європейцями респонденти Заходу України називають частіше порівняно з іншими регіонами.

Тільки 21% населення України хоч колись бував у країнах Заходу (ЄС, США, Канаді тощо). Найбільше тих, хто бував у країнах Заходу, мешкає у Західному регіоні України (33%), найменше — серед жителів Сходу України (13%). Втім, і в Росії та інших колишніх радянських республіках (окрім Балтії) після розпаду СРСР побувало лише 40% українців.

Таким чином, очікування України від ЄС можна умовно розділити на чотири категорії: якнайшвидше підписання Угоди про асоціацію (як ми вже зазначали, 21 березня 2014 року підписано політичну частину Угоди), скасування візового режиму, надання фінансової допомоги та надання чіткої перспективи членства.

Події Євромайдану та російське вторгнення до України додали до цього списку ще одне специфічне, проте важливе очікування: запровадження Євросоюзом точкових санкцій — спочатку проти українського керівництва, а з моменту агресії Росії також проти російського істеблішменту. Виконання хоча б частини цих пунктів розглядається в українському публічному дискурсі як певний моральний обов'язок ЄС перед мільйонами українців, які вийшли на вулиці для того, щоб європейські цінності стали реальністю в Україні [8].

Масові протести в Україні ("Євромайдан") розпочались внаслідок відмови українського керівництва від курсу на європейську інтеграцію і завершилися реанімацією євроінтеграційного напрямку.

За останні місяці українське суспільство суттєво змінилося, зокрема зміни відбулися в духовних, культурних та політичних цінностях, які вочевидь еволюціонували. Водночас дедалі актуальнішим стає питання протистояння цінностей в українському суспільстві. Європейським цінностям — демократії, толерантності, правам людини — протистоїть російський світогляд. Крім матеріалізму та стабільності він базується на відкиданні європейських цінностей та навіть ворожому ставленні до них [9]. Таким чином, цінності українського суспільства спричинили віддалення України від Росії в бік ЄС.

Однак, приєднанню нашої держави до ЄС заважає низка чинників. Це, зокрема, низький рівень життя в Україні — 15 відсотків від середнього показника по ЄС, незначна частка України в закордонній торгівлі ЄС (лише 0,4 відсотка). Частка українського експорту дорівнює 5 відсоткам від того, що припадає на середнього мешканця ЄС, а частка закордонних інвестицій у перерахунку на одного українця становить від 1 до 2 відсотків порівняно з показником Євросоюзу [10]. Наведене ілюструє величезну різницю між економічними рівнями нашої держави та ЄС. Превалювання владних і фінансових інтересів адміністративно-економічних груп над національними створює реальну загрозу стабільному розвитку українського суспільства. Це негативно впливає на формування та здійснення державної політики, яка дедалі більше націлена на обслуговування корпоративних інтересів вузького кола адміністративно-економічних груп [11].

На сучасному етапі інтеграції України до ЄС залишаються невирішеними такі основні питання.

Громадський контроль за процесами євроінтеграції України, забезпечення ефективної взаємодії влади з громадянським суспільством, інформаційна відкритість органів державної влади. Громадянське суспільство — це сфера самоврядування громадян, яка утворюється незалежно від державних інституцій внаслідок повсякденних відносин людей. В його основі лежать різноманітні добровільні об'єднання громадян, незалежні від владних органів. Ці об'єднання включають широко коло як зареєстрованих в органах юстиції неурядових організацій (крім політичних партій), так й незареєстрованих колективних ініціатив: від сільських громад або зібрань жителів будинків до профспілок чи широких громадсь-

ких рухів, у які об'єднуються для вирішення життєво важливих питань.

У всіх сучасних розвинених країнах демократичний устрій неможливий без повсякденної, вільної і відкритої самоорганізації життя людей. Демократичне суспільство — це насамперед розвинене громадянське суспільство, яке взаємодіє з владними органами, а не просто перекладає на них відповідальність за стан навіть дрібних справ.

Головними цілями державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства мають стати [12]:

- спрощення та здешевлення процедур створення і реєстрації організацій громадянського суспільства (далі — ОГС). Приведення українського законодавства у відповідність до Рекомендацій Комітету Міністрів держав-членів Ради Європи про правовий статус неурядових організацій у Європі;

- запровадження ефективного та прозорого державного фінансування ОГС на конкурсній основі та створення сприятливого податкового режиму для здійснення благодійної діяльності;

- прозоре залучення неурядових організацій до надання соціальних послуг громадянам за рахунок державного і місцевих бюджетів;

- запровадження механізмів інформаційної прозорості діяльності органів державної влади та процедур залучення громадськості до ухвалення рішень.

Для реалізації вказаних цілей державні органи мають: модернізувати законодавство для ОГС та практику взаємодії з ними; збільшити обсяг і підвищити прозорість державного фінансування ОГС і цільового використання ними ресурсів; створити цільовий державний фонд сприяння розвитку громадянського суспільства з незалежною формою урядування (громадським правлінням), що дозволить на конкурсних засадах та за участі й моніторингу представників різних ОГС здійснювати підтримку ініціатив, спрямованих на розвиток громадянського суспільства.

Активізація діяльності щодо прийняття нормативно-правових актів держави, спрямованих на адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС — процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність *acquis communautaire*. Адаптація законодавства є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу, що в свою чергу є пріоритетним напрямом української зовнішньої політики [13].

Acquis communautaire в дослівному перекладі з французької — "надбання Співтовариства". Цей термін відображає особливості правової природи Європейського Союзу і фактично є правовою системою Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними). Така система створювалась та розвивалась протягом майже 50 років та містить понад 14 тисяч різних видів правових актів і майже 9 тисяч рішень Суду ЄС.

Адаптація законодавства України до *acquis communautaire* Європейського Союзу, передбачена статтею 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) і їх державами-членами (далі — УПС) [14], є однією із головних складових політики європейської інтеграції України, а також — одним з найважливіших аспектів співробітництва України та ЄС. Стаття 51 виз-

начає 16 пріоритетних сфер адаптації: митне право; законодавство про компанії; банківське право; бухгалтерський облік компаній; податки, у тому числі непрямі; інтелектуальна власність; охорона праці; фінансові послуги; правила конкуренції; державні закупівлі; охорона здоров'я та життя людей, тварин, рослин; довкілля; захист прав споживачів; технічні правила і стандарти; транспорт; енергетика, у тому числі ядерна.

Окрім того, ст. 51 передбачає, що Україна докладе зусиль з метою забезпечення поступової сумісності свого законодавства із законодавством Співтовариства, але не визначає, якого ступеню наближення слід досягти.

На сьогодні адаптація законодавства України до законодавства ЄС відбувається у відповідності до положень Закону України про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від 18 березня 2004 року № 1629-IV (далі — Загальнодержавна програма) [15].

Відповідно до Загальнодержавної програми адаптація законодавства України здійснюється у такій послідовності:

- визначення актів *acquis communautaire*, які регулюють правовідносини у відповідній сфері;
- переклад визначених актів на українську мову;
- здійснення комплексного порівняльного аналізу регулювання правовідносин у відповідній сфері в Україні та в Європейському Союзі;
- розроблення рекомендацій щодо приведення законодавства України у відповідність з *acquis communautaire*;
- проведення економічного, соціального та політичного аналізу наслідків реалізації рекомендацій;
- визначення переліку законопроектних робіт;
- підготовка проектів законів України та інших нормативно-правових актів, включених до переліку законопроектних робіт, та їх прийняття;
- моніторинг імплементації актів законодавства України.

Елементом адаптації законодавства має стати перевірка проектів законів України та інших нормативно-правових актів на їх відповідність *acquis communautaire* з метою недопущення прийняття актів, які суперечать *acquis* Європейського Союзу.

Враховуючи досвід Європейських країн з євроінтеграції до Європейського Союзу. Враховуючи законодавчо закріплений стратегічний курс України на євроінтеграцію, важливим і корисним є досвід країн, що вже набули членства у ЄС.

Досвід Польщі спростовує тезу про те, що вступ до ЄС автоматично призведе до охолодження торговельних відносин із східними країнами. Навпаки, після приєднання до ЄС Польща значно збільшила експорт до цього регіону, зокрема й до Росії, що зумовлено загальним підвищенням конкурентоспроможності польської економіки [16].

Усе, що Польща зробила в напрямі до євроінтеграції, було пов'язано з політичною волею її керівництва. На початку в суспільстві існували соціальні страхи, люди боялися змін, подорожчання продуктів і послуг, але згодом усе оплатилося. 2004 року ЄС передав Польщі 50 млрд євро, за вступ до європейської спільноти Польща заплатила 20 млрд євро, і в результаті отримала 30 млрд євро як компенсацію за ті реформи, які вона зобов'язалася виконати [17].

Болгарія чітко визначила курс на європейську інтеграцію ще у 1990 р. Європейський вибір країни активно реалізовувався шляхом прийняття офіційних документів, укладення багатосторонніх та двосторонніх угод та вступу до різних регіональних та спеціалізованих організацій.

На шляху до євроінтеграції Болгарія взяла на себе обов'язки виконати низку вимог ЄС, основними з яких можна назвати наступні [18]:

- гармонізація законодавства Болгарії із європейським законодавством;
- проведення структурних реформ;
- реформування системи правосуддя, органів, що покликані боротися з корупцією та організованою злочинністю;
- сприяння політиці розширення ЄС за рахунок країн Західних Балкан;
- приєднання до енергетичних стандартів ЄС;
- включення підрозділів болгарської армії до складу Європейських сил швидкого реагування.

Болгарський досвід європейської інтеграції доводить, що:

- процес євроінтеграції створює ефективні стимули для внутрішніх трансформацій. Водночас, прискорені і негнучкі реформи мають суттєві побічні наслідки;
- максимально широке залучення до спільних європейських проектів у сфері безпеки допомагає країні вистояти у зоні тиску між Заходом і Сходом і зберегти незмінність стратегічного курсу на інтеграцію в ЄС, зберегти незалежність і цілісність, вірність декларованим європейським цінностям та одночасно сформувати прагматичні відносини добросусідства з іншими країнами;
- ефективним на шляху реформ є використання інструментів, які надаються участю у міжнародних організаціях (ООН, ВТО);
- проблема корупції в країні не може бути вирішена лише шляхом зовнішнього тиску, і залишатиметься основним викликом для ефективного реалізації національних інтересів країни без ефективно внутрішньої політики протидії корупції.

Болгарське суспільство переконане, що вступ до Європейського Союзу у 2007 році — головне досягнення Болгарії в її новітній історії. Адже таким чином у країні з'явилася можливість повернутися у Європу і налагодити життя народу за справжніми європейськими цінностями та принципами. Цей процес підкріплюється іноземними інвестиціями у розвиток болгарської економіки, що має, зокрема, підвищувати життєвий рівень населення, а також, за великим рахунком, стимулювати реформування системи державного управління, доводячи його до європейського стандарту. Надійними партнерами Болгарії у її європейському інтегруванні стали ФРН, Франція, Бельгія та Туреччина (не зважаючи на складні історичні стосунки з останньою), обсяги інвестицій яких у розвиток болгарської економіки були найбільшими [19].

Утвердження української нації та держави в Європі й світі. Вирішення актуальних питань співвідношення європейської та національної ідентичності. Орієнтація стратегічного курсу України на європейські цінності. Останнім часом зростає інтерес до аналізу впливу євроінтеграції на соціокультурну сферу країн-членів Європейського Союзу, який виявляється у поступовому формуванні у громадян ЄС відчуття приналежності до європейської спільноти, яка є не тільки кількісно більшою, а й якісно відрізняється від національної. Мова йде про появу у громадян країн-членів ЄС європейської ідентичності [20].

Хартія Європейської ідентичності визначає європейську ідентичність як спільність долі, залежність народів Європи один від одного у спільному будівництві мирного європейського порядку; спільність цінностей, що беруть початок у класичній старовині, християнстві, Ренесансі та Просвітництві й засновані на толерантності, гуманізмі й братерстві, визнанні фундаментальних прав людини і норм права, котрі впроваджені в загальних принципах, що підтверджують волю індивідуальної і соціальної відповідальності; специфічну відповідальність (тільки через співробітництво, згуртованість і єдність може Європа ефективно допомагати вирішувати власні та світові проблеми, розбіжність у європейській політиці — безвідповідальність, яка може привести до хаосу) [21].

В Україні проблема євроінтеграції вже вкотре постає як питання національно-культурної ідентичності і виявляє себе в формі кризи ідентичності. Для країни, яка прагне членства в Європейському Союзі, надзвичайно важливим є питання збереження національної ідентичності для досягнення дійсної рівності й партнерства, рівноправного співробітництва і розвитку всіх країн.

ВИСНОВКИ

Для подолання зазначених проблем потрібні не лише позитивні сигнали (як підписання політичної частини Угоди), але й більш налагоджена співпраця з українським суспільством з боку ЄС. Вирішення основних проблем у сфері євроінтеграції України необхідно здійснювати у таких напрямках.

1. Удосконалення та посилення громадського контролю за процесами євроінтеграції України, забезпечення ефективної взаємодії влади з громадянським суспільством, інформаційної відкритості органів державної влади шляхом проведення з представниками громадських організацій конференцій, круглих столів та інших науково-комунікативних заходів з актуальних питань євроінтеграції України. Через інформування громадськості щодо питань євроінтеграції, яке відіграє вирішальну роль в інтеграційному процесі. Шляхом виконання Концепції реалізації державної політики у сфері інформування та налагодження комунікації з громадськістю з актуальних питань європейської інтеграції України на період до 2017 року, схваленої Розпорядженням КМУ від 27 березня 2013 р. № 168-р. Шляхом проведення громадського моніторингу з питань процесу євроінтеграції України.

2. Активізація діяльності щодо прийняття нормативно-правових актів держави, спрямованих на адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Для цього необхідно розробити ефективний механізм імплементації нормативно-правових актів. Здійснити заходи з підготовки та виконання законодавства України. Реалізувати Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України від 18 березня 2004 року № 1629-IV.

3. Врахування досвіду Європейських країн з євроінтеграції до Європейського Союзу. Корисним є визначення аспектів євроінтеграції на прикладі досвіду центральноевропейських країн, що входять в групу EU8 (Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Словачька Республіка, Словенія, Латвія, Литва, Естонія, Кіпр та Мальта).

4. Утвердження української нації та держави в Європі й світі; вирішення актуальних питань співвідношення європейської та національної ідентичності; орієнтація стратегічного курсу України на європейські цінності

необхідно здійснювати шляхом формування власної національної ідентичності. Збереження культурного архетипу України і статусу в єдності із формуванням нової національно-політичної ідентичності і ментальності. Стратегічний курс України на інтеграцію в ЄС також зумовлює необхідність орієнтуватися на європейські цінності, такі як загально визнані демократія, ринкова економіка, соціально-правова держава.

Перспективи подальших розвідок стосуються вироблення механізмів та стратегій європейської інтеграції України на сучасному етапі.

Література:

1. Дані із сайту: представництво Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/political_relations/index_uk.htm. — Назва з екрана.
2. Європейський проект та Україна: монографія / А.В. Єрмолаєв, Б.О. Парахонський, Г.М. Яворська, О.О. Резнікова [та ін.]. — К.: НІСД, 2012. — 192 с.
3. Підписано політичний блок Угоди про асоціацію України з ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/899006-ukrajina-pidpisala-ugodu-pro-asotsiatsiyu-z-es.html>. — Назва з екрана.
4. The Guardian, Voters 'prefer' Ukraine to Turkey, March 24, 2005 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.theguardian.com/world/2005/mar/24/eu.ukraine>. — Назва з екрана.
5. ARD-Umfrage: Deutsche wollen Aufnahme der Ukraine in die EU, December 20, 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/ard-umfrage-deutsche-wollen-aufnahme-der-ukraine-in-die-eu-a-940217.html>. — Назва з екрана.
6. Молоді люди усіх регіонів однаково бачать переваги вступу України в ЄС // Результати загальнонаціонального опитування населення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/eu_poll_ukr.pdf. — Назва з екрана.
7. Україна і Євросоюз: ставлення громадськості до євроінтеграції // Часопис Інституту євро-атлантичного співробітництва. — 2013. — № 1—2. — С. 35—49.
8. Заклик до ЄС — час вступати в гру. Очікування України від європейського союзу: аналіт. записка // Інститут світової політики. — К. — 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://iwp.org.ua/img/EU_exp_01.pdf. — Назва з екрана.
9. Писаренко Антон Чи здатні європейські цінності об'єднати Україну? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/library/262181.html>. — Назва з екрана.
10. Гемі Дорота, Вонгровська Марія, Журавські вель Граєвські Пшемислав. Доповідь євроатлантичної асоціації "Україна ближче до Заходу" з передмовою Голови ЄАА Броніслава Коморовського. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.sea-ngo.org/seango/publikacje/raport%20Vukr%205D.doc>. — Назва з екрана.
11. Соколов В. Євроінтеграційні прагнення України: досягнення та перспективи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2288>. — Назва з екрана.
12. Модернізація України. Визначення пріоритетів реформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://euroatlantica.info/attachments/article/103/Project%20Ukraine%20Short%20Version-edited.pdf>. — Назва з екрана.

13. Дані із сайту: Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=223287610&cat_id=223281453&ctime=1250084429452. — Назва з екрана.

14. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (ратифіковано Законом № 237/94-ВР від 10.11.94) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012. — Назва з екрана.

15. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>. — Назва з екрана.

16. Інтеграція до ЄС: досвід Польщі та виклики для України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/integraciya-do-yes-dosvid-polschi-ta-vikliki-dlya-ukrayini-.html>. — Назва з екрана.

17. Які переваги євроінтеграції для українського суспільства? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dif.org.ua/ua/events/perevagy_evroinegr.htm. — Назва з екрана.

18. Досвід євроінтеграції Болгарії: аналіт. записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1412/>. — Назва з екрана.

19. Болгарія. Європейський забіг з корупційними перешкодами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bintel.com.ua/uk/projects/bolgarija-evrozabeg-s-korruptsionnymi-prepjtstvijami/>. — Назва з екрана.

20. Європейська ідентичність: зміст, функції, механізми формування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/Pelagesha/4.pdf>. — Назва з екрана.

21. A Charter of European Identity [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/116368/ipriadoc_doc/3a764545-4a3e-4de6-98d0-56bbe89bac79/en/5060_Charta+of+European+Identity.pdf. — Назва з екрана.

References:

1. The official site of the European Union to Ukraine, available at: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/political_relations/index_uk.htm(Accessed 21 March 2014).

2. Ermolaev, A. V. Parakhonsky, B. O. Iavorska, G. M. Reznikova, O. O. (2012), *Evropejskyj proekt ta Ukraina European design and Ukraine*, NISD, Kyiv, Ukraine.

3. "Signed political bloc-Ukraine Association Agreement with the EU", available at: <http://www.unian.ua/politics/899006-ukrajina-pidpisala-ugodu-pro-asotsiatsiyu-z-es.html> (Accessed 21 March 2014).

4. "The Guardian, Voters 'prefer' Ukraine to Turkey", (March 24, 2005), available at: <http://www.theguardian.com/world/2005/mar/24/eu.ukraine> (Accessed 21 March 2014).

5. "ARD-Umfrage: Deutsche wollen Aufnahme der Ukraine in die EU", (December 20, 2013), available at: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/ard-umfrage-deutsche-wollen-aufnahme-der-ukraine-in-die-eu-a-940217.html> (Accessed 21 March 2014).

6. "Young people from all regions equally see the benefits of Ukraine's accession to the EU", Rezultaty

zagalnonatsionalnogo opytuvannia naseleennia, available at: http://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/eu_poll_ukr.pdf (Accessed 21 March 2014).

7. "Ukraine and the European Union: public attitudes to European integration", (2013), Chasopys Instytutu evroatlantychnogo spivrobitnytstva, vol. 1—2, pp. 35—49.

8. "Call for EU — time to join the game. Waiting for Ukraine from the European Union", (2014), Instytut svitovoi polityky, available at: http://iwp.org.ua/img/EU_exp_01.pdf (Accessed 21 March 2014).

9. Pisarenko Anton, "Will the European values unite Ukraine?", available at: <http://eu.prostir.ua/library/262181.html> (Accessed 21 March 2014).

10. Hemi Dorothy Vonhrovsk Mary Vella Zhuravska Hrayevski Przemyslaw, "Report of the Euro-Atlantic Association "Ukraine closer to the West," with a foreword by the Chairman YEAA Bronislaw Komorowski", available at: <http://www.sea-ngo.org/seango/publikacje/raport%20Bukr%205D.doc> (Accessed 21 March 2014).

11. Sokolov, V. "European Aspirations Ukraine: Achievements and Prospects", available at: <http://www.viche.info/journal/2288/> (Accessed 21 March 2014).

12. "Modernization of Ukraine. Prioritizing reforms", available at: <http://euroatlantica.info/attachments/article/103/Project%20Ukraine%20Short%20Version-edited.pdf> (Accessed 21 March 2014).

13. The official site of the Governmental portal, available at: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=223287610&cat_id=223281453&ctime=1250084429452 (Accessed 21 March 2014).

14. "Agreement on Partnership and Cooperation between Ukraine and the European Communities and their Member States (ratified by Law number 237/94-VR from 10.11.94)", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012 (Accessed 21 March 2014).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine "On the National Program for Adaptation of Ukraine to European Union law", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>. (Accessed 21 March 2014).

16. "Integration into the EU: Experience and Challenges for Poland Ukraine", available at: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/integraciya-do-yes-dosvid-polschi-ta-vikliki-dlya-ukrayini-.html> (Accessed 21 March 2014).

17. "What are the benefits of European integration for the Ukrainian society?", available at: http://dif.org.ua/ua/events/perevagy_evroinegr.htm (Accessed 21 March 2014).

18. "The experience of European integration of Bulgaria", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1412/> (Accessed 21 March 2014).

19. "Bulgaria. European race of corrupt interference", available at: <http://bintel.com.ua/uk/projects/bolgarija-evrozabeg-s-korruptsionnymi-prepjtstvijami/> (Accessed 21 March 2014).

20. "European identity: content, function, mechanisms of formation", available at: <http://old.niss.gov.ua/book/Pelagesha/4.pdf> (Accessed 21 March 2014).

21. "A Charter of European Identity", available at: http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/116368/ipriadoc_doc/3a764545-4a3e-4de6-98d0-56bbe89bac79/en/5060_Charta+of+European+Identity.pdf (Accessed 21 March 2014).

Стаття надійшла до редакції 24.03.2014 р.